

Datum: 29.09. 2022.

Broj: 02-06-1009

Pred izbore iz budžeta podijeljeno 278 miliona KM biračima. Stranke na kampanju do sad potrošile 9,6 miliona KM

Sarajevo, 29. septembar 2022. godine – U protekla tri mjeseca Transparency International u Bosni i Hercegovini (TI BiH) zabilježio je preko dvije hiljade primjera korišćenja javnih sredstava za izbornu promociju, a Centralnoj izbornoj komisiji (CIK) upućene su i prve prijave zbog ove pojave koja je zabranjena najnovijim izmjenama Izbornog zakona. TI BiH je CIK-u do sada uputio 70 prijava, od čega se 16 odnosi na zloupotrebe javnih resursa koje su regulisane novim nametnutim odredbama Izbornog zakona, koje se primjenjuju samo u vrijeme trajanja zvanične izborne kampanje.

Prijave se najviše odnose na zloupotrebe događaja javnih institucija na kojima su pojedini kandidati vodili izbornu kampanju, a koliko je ova pojava rasprostranjena pokazuje podatak da su se na 76% od 532 ispraćena javna događaja pojavili kandidati na izborima.

Dvije prijave se odnose na gradonačelnika Zenice koji je tokom službenog predstavljanja nove autobuske linije građanima držao predizborni govor, dok je na otvaranju novog igrališta nakon službene ceremonije i fudbalskog turnira nastavio sa predizbornim skupom i koncertom na kojem su predstavljeni kandidati njegove liste. Zbog sličnog slučaja prijavljen je i gradonačelnik Laktaša koji je organizovao svečanost povodom otvaranja infrastrukturnih radova gdje su grad i SNSD navedeni kao organizatori događaja. HDZ je prijavljen jer su funkcioneri ove stranke tokom službene posjete bolnici u Novom Travniku nosili stranačka obilježja.

Takođe, CIK-u su prijavljeni i slučajevi korišćenja opreme javnih preduzeća u kampanji, a izdvajamo primjere iz Drvara gdje je JP Elektroprivreda HZ HB postavljala predizborne plakate SNSD-a dok je na „Kotlićijadi u Derventi“ koju je organizovala ova stranka, korišteno vozilo vatrogasne jedinice u Derventi. PDP je prijavljen zbog zloupotrebe gradskog bilborda na koji je postavljen plakat koji promovise gradonačelnika Banjaluke i kandidata te stranke, a kojim se građanima obećava besplatna legalizacija objekata. Zbog slične situacije prijavljen je i direktor UKC RS nakon postavljanja nekoliko desetina bilborda sa njegovim likom u kojima se promovise RTRS-ov film „Od vizije do pobjede“.

CIK je ipak odbacio ovu prijavu jer se UKC izjasnio da nije platio bilborde nego da su svi oni donirani od strane tri kompanije koje pružaju usluge ove vrste oglašavanja. Takođe prijava je odbačena i u kontekstu preuranjene kampanje uz objašnjenje da ne sadrži predizbornu poruku koja bi mogla uticati na birače, iako je iste slučajeve CIK kažnjavao u prethodnom periodu. Zbog toga je TI BiH ovaj slučaj prijavio i u kontekstu Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Nažalost, ono što TI BiH smatra najvećim oblikom zloupotrebe javnih resursa, a odnosi se na povećanje javne potrošnje pred izbore, i dalje nije kažnjivo Izbornim zakonom. U protekla tri mjeseca kroz jednokratne pomoći različitim kategorijama stanovništva, po podacima TI BiH, podijeljeno je 278

miliona KM, a od najnovijih primjera izdvajamo pomoć Vlade FBiH u finišu kampanje svim nezaposlenima od 100 KM, jednokratnu pomoć svim radnicima Željeznica FBiH od 800 KM, kao i dvije nove tranše po 100 KM svim borcima i mladima u Republici Srpskoj. Predsjednik SNSD-a je čak na jednom od predizbornih skupova direktno priznao da se ovaj novac daje zbog izbora, što je također prijavljeno CIK-u u kontekstu zloupotrebe javnih resursa u izborne svrhe.

Takođe, TI BiH je objavio i mapu predizbornih radova koja pokazuje da je u protekla tri mjeseca zabilježeno 334 slučaja otvaranja završenih javnih radova pred izbore čija vrijednost iznosi oko 266 miliona KM. U istom periodu zabilježeno je i 345 započetih radova vrijednih 1,1 milijardu KM, od čega se preko 900 miliona odnosi na dvije dionice autoputa čiji je početak izgradnje tempiran pred izbore.

Troškovi izborne kampanje

TI BiH je objavio i rezultate monitoringa troškova izborne kampanje, koji pokazuju da su stranke u prve tri sedmice kampanje potrošile oko 9,6 miliona KM. Ovaj iznos potrošen je na bilborde, reklame u medijima (televizija i štampani mediji), Facebook oglašavanje i predizborne skupove, a ubjedljivo najveće iznose potrošili su SNSD (1,6 miliona KM) i SDA (1,5 miliona KM), zatim slijede PDP i SDP koji su na kampanju do sada potrošili po 600 hiljada KM.

Ovi iznosi nisu konačni, jer nisu uključeni troškovi oglašavanja i predizbornih skupova u ovoj posljednjoj sedmici izborne kampanje, kao ni drugi oblici oglašavanja koje TI BiH nije pratio, ali se već sada može reći da se radi o jednoj od najskupljih izbornih kampanja u BiH, jer po podacima CIK-a stranke nikada nisu prijavile veće iznose.